

ความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา
เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
PREPAREDNESS OF VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS
TO SUPPORT THAI LABOR DEVELOPMENT IN EASTERN ECONOMIC
CORRIDOR ZONE

อมิตตา ภักดีธิรโกทิน

AMITTA PHAKDEETHIRAPHOKIN

ลือชัย วงษ์ทอง

LUECHAI WONGTHONG

กิตฺติเชต ไกรวาส

KITTACHET KRIVART

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION, BURAPHA UNIVERSITY

จังหวัดชลบุรี

CHONBURI PROVINCE

รับบทความ : 14 พฤษภาคม 2563/ปรับแก้ไข : 13 กรกฎาคม 2563/ตอบรับบทความ : 31 กรกฎาคม 2563

Received : 14 May 2020/Revised : 13 July 2020/Accepted : 31 July 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) นโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารงานในโครงการ
การผลิตและพัฒนาแรงงานไทย ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) ความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา
เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาความพร้อม
ของสถาบันอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งหมดมากกว่า 0.05 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
(Key informants) ที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติ
จำนวน 22 คน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมในด้าน นโยบาย แผนงาน โครงการ และนโยบายการผลิตและพัฒนา
กำลังคนอาชีวศึกษา โดยด้านความพร้อม พบว่า มีความพร้อมในด้าน โครงสร้าง เพียงด้านเดียว และด้าน วัสดุอุปกรณ์
และเครื่องมือเครื่องใช้ มีความพร้อมเล็กน้อย ส่วนด้าน บุคลากร งบประมาณ สถานที่ และโครงการฝึกอบรม/
หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา ยังไม่มีความพร้อม สำหรับการเสนอแนวทาง
16 ด้าน ได้แก่ด้าน วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ภาษา หลักสูตร การวิจัย ฐานข้อมูล กฎระเบียบ การมีส่วนร่วม

งบประมาณ การรับรองมาตรฐาน สถานที่ นวัตกรรมและเทคโนโลยี กิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาโครงการ

คำสำคัญ : ความพร้อม, การพัฒนาแรงงานไทย, เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, สถาบันอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) policies and strategic plans used in the administration of producing and developing Thai labor, 2) the availability of vocational education institutions to support the development, and 3) to propose guidelines for developing the readiness of vocational institutions in the Eastern Economic Corridor Zone. This study is a qualitative research that used structured interview with a consistency index of more than 0.05. Data was collected by in-depth interviews with selected key informants through purposive sampling, which were divided into two groups: 11 executives and 22 executors. To form conclusive data, it was analyzed by content analysis.

The results of the study found that the terms of policies, plans, projects, and policies of production and development of vocational workforce were appropriate. In terms of readiness, it was found that there was readiness in one aspect, structure. Little readiness is found in terms of materials, equipment and tools, whereas, there is no readiness in terms of personnel, budgets, location and training courses on human resource development and vocational labor development. 16 areas of development Proposal are made namely, for materials and equipment, personnel, language, curriculum, research, database, regulations, participation, budgets, standard certification, location, innovation and technology, learning and teaching activities, environment, knowledge promotion, understanding, and project developments.

Keywords : Preparedness, Thai labor development, Eastern economic corridor zone, Vocational education institutions

บทนำ

การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เป็นโครงการที่คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ครอบคลุมพื้นที่สามจังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง และพื้นที่ที่อยู่ในเขตภาคตะวันออกที่กำหนดเพิ่มเติม โดยการจัดตั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้สถาบันการศึกษา เป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Government Gazette, 2018, pp. 2-10) ดังนั้นแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากรที่จะเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้มีการประกอบพาณิชย์กรรม และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทันสมัย การสร้างนวัตกรรม การสร้างความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเกษตรกรรมดั้งเดิม ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนา เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวมได้ (Eastern Economic Corridor Office of Thailand, 2018, pp. a-b)

ทั้งนี้จากการศึกษาความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมเป้าหมายแบ่งเป็นหลายระดับ อาทิเช่น ในระดับอาชีวศึกษา เป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากในการผลิตกำลังคน ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นทฤษฎี และการฝึกอบรมทักษะในสถานที่ปฏิบัติงานจริง เพื่อสามารถเพิ่มผลิตภาพในการทำงานให้กับผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาได้ (Eastern Economic Corridor Office of Thailand, 2018, pp. vii-ix) ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมที่น่าสนใจต่อการลงทุน จึงควรกำหนดประเภทอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจของไทยในอนาคต หรือเรียกว่า “ความต้องการใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย” ซึ่งสอดคล้องกับราชกิจจานุเบกษา (Government Gazette, 2018, pp. 19-26) ที่อธิบายไว้ข้างต้น โดยอธิบายแยกกลุ่มได้ ดังนี้ กลุ่มแรก คือ 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) ประกอบไปด้วย 1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation automotive) 2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart electronics) 3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness tourism) 4) อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology) และ 5) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the future) กลุ่มสอง คือ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) ประกอบไปด้วย 1) หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม (Robotics) 2) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) 3) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals) 4) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) และ 5) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical hub) (Office of Industrial Economics, 2018, unpagged)

การผลักดันเศรษฐกิจด้วย 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายนี้ ได้ขับเคลื่อนไปพร้อมกับสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง โดยมี 3 ศูนย์หลัก 10 ศูนย์ย่อย ทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการทำงานและความต้องการแรงงานระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายการผลิตกำลังคนภายใน 5 ปี ให้ได้จำนวน 200,000 คน ทั้งการผลิตกำลังคนระยะสั้น และจัดการศึกษา โดยจัดให้มี 10 หลักสูตรใหม่ที่รองรับอุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) เพื่อให้ได้มาซึ่งกระบวนการทำงานแบบประชารัฐ (Information and Communication Technology Center, 2018, online)

จากการศึกษาตลาดแรงงานที่ผ่านมา พบว่า ยังขาดแคลนแรงงานอาชีวะจำนวนมาก ในขณะที่ผลการประเมินตลาดแรงงานมีความต้องการกำลังแรงงานในสถาบันอาชีวศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ต้องการแรงงานกลุ่มนี้ประมาณ 4 แสนคน แต่นักเรียนในระบบประมาณ 280,000 คน แต่เป็นนักเรียนในสถาบันอาชีวศึกษา เพียงร้อยละ 40 ซึ่งหากไม่มีการส่งเสริมและเตรียมความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา โดยการจัดงบประมาณส่งเสริมในสถาบันอาชีวศึกษา รวมถึงการเตรียมความพร้อมในสถาบันอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาแรงงานไทยได้ในอนาคต (Thailand Development Research cited in Khongsanoh, 2016, pp. 1-2) จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ความพร้อมในการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านการนำนโยบายมาปฏิบัติใช้ บุคลากรครูขาดความรู้ทักษะในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือบางส่วนอาจขาดงบประมาณ และสถาบันเอกชนสนับสนุน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สนใจเกิดความสนใจศึกษา ความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนา

แรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนากำลังคนเข้าสู่ 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารงานในโครงการการผลิตและพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

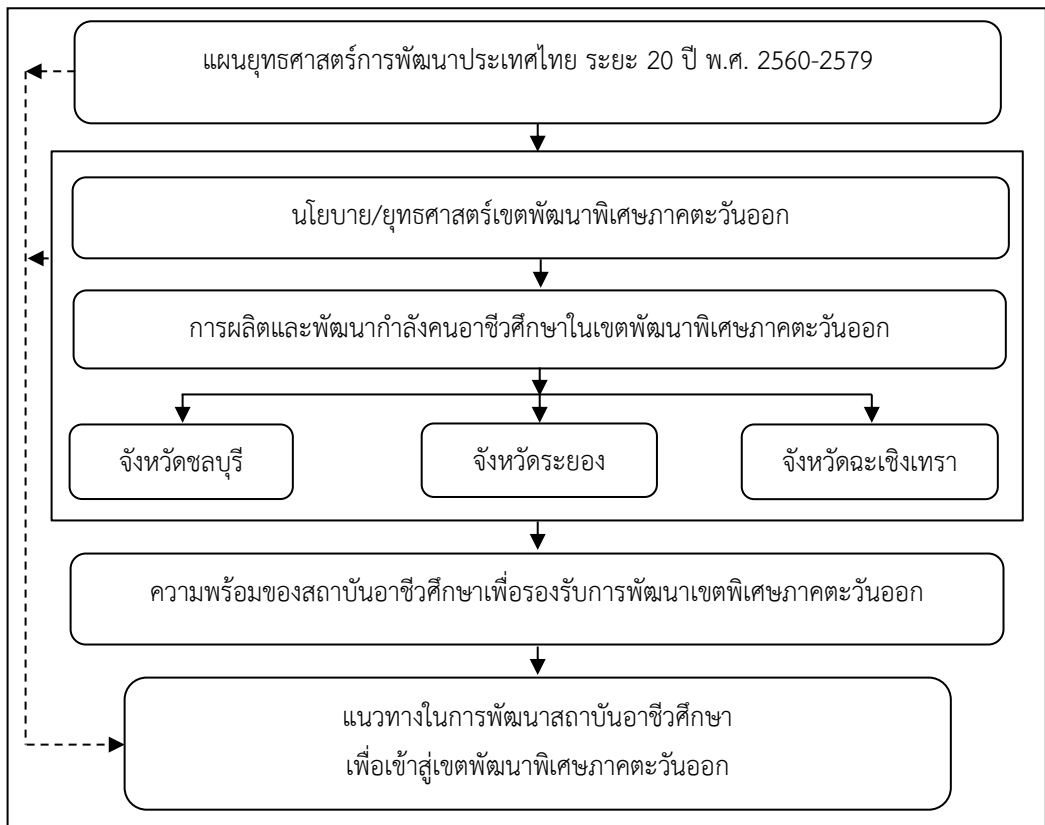
ประโยชน์จากการวิจัย

1. นำไปใช้ปรับนโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารงานในโครงการการผลิตและพัฒนาแรงงานไทย ที่ยังได้นำไปกำหนดภารกิจที่ใช้ในการมอบหมายงานที่สร้างความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ใช้เป็นแผนการปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น
2. นำไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ไปสู่การปฏิบัติงานในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. สามารถนำผลการเตรียมความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา เข้าสู่ 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. สามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาแรงงานกำลังคนอาชีวศึกษา สู่อุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้ 1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economics and Social Development Council, 2018, online) เกี่ยวกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมถึงการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา และพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 (Government Gazette, 2018, pp. 1-4) 2) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาของดิน ปรัชญพฤทธิ (Prachayapruth, 2007, unpagged) การจัดเตรียมเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือ การปฏิรูปโครงสร้าง กระบวนการ และพฤติกรรมกรบริหารให้มีสมรรถนะ (Capability) หรือความสามารถที่จะรองรับนโยบาย แผน แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมในการพัฒนาประเทศ ผู้วิจัยจำแนกได้เป็น (1) นโยบาย (2) แผนงาน (3) โครงการ และ (4) นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) ศึกษาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของวรเดช จันทรศร (Chandarasom, 2016, pp. 12-146) ผู้วิจัยสังเคราะห์สรุปและแบ่งได้เป็น (1) โครงสร้าง (2) บุคลากร (3) งบประมาณ (4) สถานที่ (5) วัสดุอุปกรณ์

และเครื่องมือเครื่องใช้ และ (6) โครงการฝึกอบรม/หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรการผลิตและพัฒนากำลังคน อาชีวศึกษาการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำแนกตาม กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย First S-curve และ New S-curve นำผลสรุปที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เลือกศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาแรงงานไทยเพื่อรองรับโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- 1) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ
- 2) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- 3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหรือผู้ชำนาญการ
- 4) เป็นบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้คือ กลุ่มผู้บริหาร คือผู้ที่อยู่ในระดับนโยบายพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด จังหวัดละ 1 คน รวม 3 คน อุตสาหกรรมจังหวัด ๆ ละ 1 คน รวม 3 คน แรงงานจังหวัด ๆ ละ 1 คน รวม 3 คน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานภาค 3 จำนวน 1 คน และประธานที่ปรึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จำนวน 1 คน และ กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือผู้นำแผนยุทธศาสตร์มาขับเคลื่อน จำนวน 22 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 10 คน และอาจารย์สถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (Interview form) แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ สถานที่ให้สัมภาษณ์ วันที่สัมภาษณ์ ชื่อผู้ตรวจ แบบสัมภาษณ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการทำงาน 2) นโยบาย แผนงาน โครงการ นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ที่ใช้ในการบริหารงานโครงการผลิตและพัฒนาแรงงานไทย ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ 3) ความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา ได้แก่ โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ และโครงการฝึกอบรม/หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยนำค่าคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่า 0.50 ทั้งฉบับ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยการกำหนดเนื้อหา (Content) ทำการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological analysis) แบบหน่วยบริบท (Contextual unit) ด้วยการแบ่งรูปแบบของหัวเรื่องตามวัตถุประสงค์การวิจัย และสรุปผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มีมติเห็นชอบรับรอง จริยธรรมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา หมายเลขรับรอง 041-2562 วันที่ให้การรับรอง 17 มิถุนายน 2562

ผลการวิจัย

ผลการศึกษานโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารงานในโครงการการผลิตและพัฒนาแรงงานไทย ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำแนกออกเป็น 4 ประเด็น สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย มีความเหมาะสม เนื่องจาก มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน EEC ของจังหวัด และยังมีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคให้กับกลุ่มอุตสาหกรรม ใน 3 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา โดยร่วมกันสนับสนุนแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมใน EEC ทั้งยังมุ่งเน้นการพัฒนายกระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่จะทำให้ EECไปถึงเป้าหมาย ที่สามารถตอบโจทย์ไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 ใน 10 กลุ่มเป้าหมายอุตสาหกรรม First S-curve และ New S-curve พร้อมทั้งยังจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาบุคลากร การจัดเตรียมอุปกรณ์ ในการฝึกอบรม

2. แผนงาน มีความเหมาะสม เนื่องจาก การกำหนดแผนงานในด้าน 10 และ 12 อุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ EEC Human Resource จะอยู่ใน New S-Curve ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคน ตามแผนปี 2565-2567 ดังนั้นในแต่ละจังหวัดต้องเตรียมแผนงานในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดงบประมาณด้านการพัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน โดยสถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันเปิดเรียน และฝึกอบรมในหลายหลักสูตรเพื่อตอบสนองตลาดแรงงาน โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาครู และผู้เรียน และให้ครูต้องก้าวให้ได้ก่อนนักเรียน นอกจากนั้นต้องพัฒนาความต้องการแรงงานเฉพาะในอุตสาหกรรมของ EEC โดยต้องพัฒนาหลักสูตรต้องเปลี่ยนทุก 3-5 ปี ทั้งยังมีการกำหนดแนวทางการพัฒนากำลังคน ทั้งยังต้องจัดงบประมาณ เพื่อจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และควรพัฒนาแผนงานให้ต่อยอดต่อไปอย่างต่อเนื่อง

3. โครงการ มีความเหมาะสม เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมร่วมกันกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัด ให้ความสำคัญกับการจัดโครงการเป็นภารกิจหลักในการดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรม โดยจัดโครงการพัฒนาแรงงานเป็นประจำทุกปี เช่น การจัดงบประมาณการพัฒนาแรงงานด้านเทคโนโลยีขั้นสูง

เพื่อจัดโครงการฝึกอบรมประจำปี ในการให้ความรู้กับพนักงานในสถานประกอบการ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น โครงการพัฒนาความรู้และทักษะด้านอุตสาหกรรมการเกษตรที่ปลอดภัย การพัฒนาเครื่องจักรที่เกี่ยวข้อง การออกแบบชิ้นส่วนยานยนต์ หุ่นยนต์ รถไฟฟ้า การพัฒนาหลักสูตรการขายออนไลน์ การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานไฟฟ้า เป็นต้น มีโครงการจัดส่งครูและนักเรียนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ การพัฒนาการฝึกอบรมระยะสั้น หรือเรียกว่า สมรรถนะวิชาชีพตามกลุ่มสาขานั้น ๆ เพื่อทำให้สถานประกอบการ ได้รับกำลังคนในทักษะที่จำเป็น หรือต้องการได้เพียงพอ และให้เป็นไปตามความต้องการของอุตสาหกรรมใน EEC

4. นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา มีความเหมาะสม เนื่องจาก สถานศึกษามีการกำหนด นโยบายการพัฒนานคน ในด้าน 10 และ 12 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน โดยมีแนวทาง การพัฒนาฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องทำการพัฒนา การเปิดให้มีการเรียน ทั้งในระบบ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รวมถึงระบบทวิภาคี และระดับปริญญาตรี โดยร่วมกับสถานประกอบการ มีการพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรมในสถานประกอบการ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ผลการศึกษาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก จำแนกออกเป็น 6 ประเด็น สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. โครงสร้าง มีความพร้อม เนื่องจาก มีการพิจารณาโครงสร้างของ EEC ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยมีการแบ่งฝ่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมพัฒนา ใน EEC ได้อย่างชัดเจน โดยกำหนดขอบข่ายหน้าที่งาน กำหนดผู้บังคับบัญชา/หัวหน้างานเข้ามาควบคุมหน้าที่งาน แต่ละส่วนให้นำสู่เป้าหมาย

2. บุคลากร ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อม เนื่องจาก มีจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อการทดแทนการว่างงานใด ๆ ทั้งยังประสบปัญหาบุคลากรยังมีไม่เพียงพอต่อการเพิ่มรายวิชา ทั้งนี้เกิดจากข้าราชการครูมีจำนวนลดลง และในส่วนของครูอัตราจ้างที่เข้ามาสอนแทน ยังมีการเข้าออกบ่อย เนื่องจากได้รับเงินเดือนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ รวมถึงในการเพิ่ม สาขาใหม่ ๆ เพื่อเปิดสอน เช่น ช่างซ่อมอากาศยาน หรือระบบราง ยังไม่มีครูสอนประจำ จำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้มีประสบการณ์ตรงมาดำเนินการสอนให้ ในส่วนของทวิภาคีต้องขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการ และต้องขอให้มีการฝึกงานกับหน่วยงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ อย่างประเทศจีนเป็นต้น ทั้งนี้หากต้องการพัฒนาบุคลากร ให้เกิดความพร้อมในการปฏิบัติงาน ในเบื้องต้นควรสร้างให้บุคลากรมีจิตอาสา ตั้งใจร่วมมือกันทำงานให้ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

3. งบประมาณ ไม่มีความพร้อม เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ ในการดำเนินการ EEC และมีงบประมาณ ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาต้องใช้งบประมาณทั้งในการจัดฝึกอบรม สาขาวิชาต่าง ๆ ที่หลากหลาย

4. สถานที่ ไม่มีความพร้อม ซึ่งเกิดจากห้องเรียน และอาคารปฏิบัติทักษะวิชาชีพมีขนาดเล็ก ไม่เพียงพอ ต่อการเรียนและฝึกปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น เพิ่มอาคารเรียน อาคารอเนกประสงค์ ที่สร้างเป็นศูนย์จัดฝึกอบรม ศูนย์วิจัย โรงฝึกงานที่มีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่พร้อม และโมบายยูนิต ในการพัฒนาเป็น EEC

5. วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ มีความพร้อมเล็กน้อยเท่านั้น เนื่องจาก สถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่ง ได้จัดครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกกิจกรรมที่เพียงพอ แต่สถานศึกษาหลายแห่ง ยังต้องการงบประมาณในการพัฒนา วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น อุปกรณ์การฝึกการแพทย์ครบวงจร และอุปกรณ์การฝึกที่ครบ

ทั้ง 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ทั้งนี้การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ สามารถแก้ไขได้ในเบื้องต้น โดยการทำบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Understanding : MOU) กับโรงงานเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีขั้นสูง (High technology)

6. โครงการฝึกอบรม/หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยังไม่มีความพร้อม เนื่องจาก ยังไม่มีการจัดทำหลักสูตรกลางที่ใช้ในการอบรมให้กับนักเรียน รวมถึงการพิจารณาสถานประกอบการที่ต้องการจริง ๆ ในบางสาขาที่ยังไม่ได้ผลิตนักเรียน และยังขาดแคลนครูผู้สอนรายวิชาใหม่ ๆ ซึ่งอาจแก้ไขปัญหาโดยว่าจ้างครูชาวต่างชาติที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในรายวิชาใหม่ ๆ ให้เข้ามาสอน หรืออาจขอความร่วมมือกับสถานประกอบการนั้น ๆ เข้ามาเป็นพี่เลี้ยง เพื่อช่วยสอนแทนได้

การเสนอแนวทางในการพัฒนาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสรุปแนวทางได้ 16 ด้าน มีดังต่อไปนี้

1. ด้านวัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรพัฒนาด้านการฝึกทักษะในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาอาชีวศึกษา
2. ด้านบุคลากร ควรพัฒนาบุคลากรทั้งครู และนักเรียน รวมถึงการพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. ด้านภาษา ควรพัฒนาด้านภาษาในทุกหลักสูตร เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้
4. ด้านหลักสูตร โดยต่อยอดจากหลักสูตรที่มีอยู่เดิม หรือพัฒนาหลักสูตรใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมหรือนอกเหนือจาก 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย
5. ด้านการวิจัย ควรจัดทำโครงการวิจัยอยู่เสมอ เพื่อศึกษาวิจัยหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการพัฒนาการศึกษาได้ตรงตามเป้าหมาย
6. ด้านฐานข้อมูล ควรจัดทำระบบฐานข้อมูล โดยจัดเก็บฐานข้อมูลใหญ่เป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One stop service)
7. ด้านกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ และกฎหมาย ควรมีกฎหมายที่รองรับกับการบริหารงานอย่างชัดเจน รวมทั้งกฎหมายเป็นการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจังหวัด หรือเรียกว่า เป็นกฎหมายในพื้นที่ ECC แบบ One stop service
8. ด้านการมีส่วนร่วม ควรพัฒนาการมีส่วนร่วม ทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรต่าง ๆ หรือสถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ และหน่วยงานภาครัฐ
9. ด้านงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับต่อการพัฒนา EEC
10. ด้านการรับรองมาตรฐาน ควรพัฒนามาตรฐานการได้รับใบประกาศรับรองงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ
11. ด้านสถานที่ ควรพัฒนาสถานที่และแหล่งพื้นที่ใกล้เคียงให้สอดคล้องกับการพัฒนา EEC
12. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ควรพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย
13. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งการสอนเชิงปฏิบัติการ ฝึกทักษะการปฏิบัติจริงในสาขาวิชาต่าง ๆ
14. ด้านสิ่งแวดล้อม ควรเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรในองค์กรให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

15. การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ควรสร้างความเข้าใจและการรับรู้กับประชาชน ให้สามารถดำเนินชีวิต หรือใช้ประโยชน์จากการพัฒนา EEC โดยการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 โดยจัดทำเป็นฉบับชาวบ้าน

16. ด้านการพัฒนาโครงการ โดยการพัฒนางานรองรับกับโครงการที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสร้างศักยภาพ ผู้เรียนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสาขาต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการพัฒนาด้านต่าง ๆ เสร็จสิ้น

อภิปรายผล

นโยบาย/แผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการบริหารงานโครงการผลิตและพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า การยกระดับศักยภาพภาคอุตสาหกรรมให้แข่งขันได้บนฐานเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า รวมถึงแผนที่ต้องสอดคล้องกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยยกระดับศูนย์ฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะแรงงานตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อสร้างแหล่งพัฒนาแรงงานให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับแรงงานที่ไม่ผ่านการทดสอบให้มีแหล่งอบรมเพิ่มเติม และแรงงานที่ต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม รวมถึงแรงงานที่ต้องการเปลี่ยนสายอาชีพ ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ทดสอบ สถานศึกษา และสถาบันฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานประกอบการที่มีศักยภาพ เพื่อให้แรงงานมีโอกาสในการพัฒนาทักษะ ตามศักยภาพ และความต้องการของตนในลักษณะการเก็บหน่วยกิตการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนพมาศ ช่วยนุกูล และคณะ (Chuanukool et al., 2014, p. 196) อธิบายว่า การกำหนดนโยบายการพัฒนาและการบริหารโดยพัฒนาบุคลากร ให้มีขีดสมรรถนะ มีความเชี่ยวชาญ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีการยกระดับแรงงานตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริการประชาชน (E-Services)

ความพร้อมของของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า นโยบายที่กำหนดไว้ดี เนื่องจากสถาบันอาชีวศึกษา และผู้ประกอบการมีการเตรียมความพร้อม แบบ โครงการบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Understanding : MOU) ด้านคน นวัตกรรม การพัฒนางานวิจัย สถาบันอาชีวศึกษาที่เป็นศูนย์หลักมีการเตรียมความพร้อมได้ดี โดยเฉพาะตลาดแรงงานใน EEC เป็นเขตอุตสาหกรรมหลักที่มีความต้องการแรงงานด้านอาชีวศึกษา ผลงานที่นักเรียนสายอาชีพผลิตนวัตกรรมขึ้นมา และผู้ประกอบการให้ความสนใจของผลงาน และจูงตัวผู้เรียนไว้ตั้งแต่ที่ยังไม่จบการศึกษา โดยภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ คือการจัดทำโครงการงานวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลการพัฒนาการศึกษาให้ตรงตามเป้าหมายอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจัดทำระบบฐานข้อมูล การจัดเก็บฐานข้อมูลใหญ่เป็น การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service : OSS) การจัดทำฐานข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ที่กำลังศึกษา จำนวนแรงงานในแต่ละสาขาที่สถานประกอบการต้องการ ซึ่งสามารถร่วมกันพัฒนาระบบฐานข้อมูลกับสถานประกอบการได้ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน โดยนำนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ มาปรับใช้ โดยเพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นทักษะเฉพาะทาง การเพิ่มและขยายการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสาขาเป้าหมาย การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ และศูนย์พัฒนาทักษะเฉพาะทาง ร่วมกับสถานประกอบการ และจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาชีพ ขั้นสูง จะสามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการได้เพื่อทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ผลลัพธ์ตามนโยบายของสถานศึกษาอาชีวศึกษา เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผลการศึกษานี้

สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงนภา มกรานุรักษ์ (Mokkarunurak, 2011, p. 201) ที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้ว่า “เราคงต้องยอมรับว่าในโลกอนาคต คนในโลกนี้แทบจะไม่มีใครแบ่งแยกประเทศ เขต โชน คนจะเป็นคนของโลก ดังนั้นการอาชีวศึกษาไทยในอนาคตต้องเน้นการผลิตช่างที่สามารถสนองตอบตลาดแรงงานทั่วโลกได้”

แนวทางในการพัฒนาความพร้อมของสถาบันอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า สถาบันอาชีวศึกษาควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะ คือ ควรพัฒนาหลักสูตร โดยต่อยอดจากหลักสูตรที่มีอยู่เดิม หรือพัฒนาหลักสูตรใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย หลักสูตรภาคปกติ ทวิภาคี และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ควรพัฒนาการฝึกทักษะในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่มุ่งการสอนเชิงปฏิบัติการ ฝึกทักษะ การปฏิบัติจริงในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรอาชีวศึกษา หรืออาจจะใช้วิธีการบูรณาการใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของ EEC ร่วมกันกับบริษัท หรือส่วนงานต่าง ๆ ควรพัฒนามาตรฐานการได้รับใบประกาศรับรองงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในการเข้าสู่อุตสาหกรรมการปฏิบัติงาน ในสายวิชาชีพนั้นๆ ควรพัฒนาบุคลากรทั้งครู และนักเรียน รวมถึงการพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาด้านภาษาในทุกหลักสูตร เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาแล้วสามารถสื่อสาร ภาษาต่างประเทศได้ ควรจัดทำโครงการวิจัยอยู่เสมอ ควรจัดทำระบบฐานข้อมูล โดยจัดเก็บฐานข้อมูลใหญ่ เป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ควรมีกฎหมายที่รองรับกับการบริหารงานอย่างชัดเจน ควรพัฒนาการมีส่วนร่วม ร่วมมือกันจัดการส่งเสริมการลงทุน หรือการพัฒนาเครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ในการฝึกในสาขาวิชาต่าง ๆ ควรสร้างความเข้าใจและการรับรู้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตหรือใช้ประโยชน์จากการพัฒนา EEC ควรจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาเพิ่มขึ้น ควรพัฒนาสถานที่และแหล่งพื้นที่ใกล้เคียงให้สอดคล้องกับการพัฒนา EEC ควรพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันพัฒนางานโดยมุ่งหวังการสร้างความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 โดยจัดทำเป็นฉบับชาวบ้าน เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (TVET Career Center, 2019, online) อธิบายว่า ควรยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน โดยนำนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ มาปรับใช้ การเพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นทักษะเฉพาะทาง การเพิ่มและขยาย การจัดทำอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสาขาเป้าหมาย การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศและศูนย์พัฒนาทักษะเฉพาะทาง ร่วมกับสถานประกอบการ และจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาชีพขั้นสูง จะสามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย อาทิเช่น กระทรวงแรงงาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนของ 3 จังหวัด รวมถึงสถานประกอบการ ในกลุ่มอุตสาหกรรม ในพื้นที่ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ดังนั้นควรเน้นรูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วม เช่น เป็นคณะกรรมการที่ทำงานประสานความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ควรวางแผนบนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูล ในลักษณะ Big Data บริหารจัดการตามกรอบระยะเวลา แบ่งเป้าหมายในการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วงระยะเวลา ได้แก่ ระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว

2. ควรกำหนดนโยบายเตรียมความพร้อมในการพัฒนาแรงงานไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อเตรียมพัฒนาบุคลากรทางด้านแรงงาน การศึกษา ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมและผู้เรียน รวมถึงควรเพิ่มแผน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดในการพัฒนาศูนย์ประสานงานการผลิต และพัฒนากำลังคนของ 3 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา เพื่อนำมากำหนดเป็น Road Map การทำงาน แผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ

3. ควรกำหนดนโยบายเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งใน และนอกระบบทวิภาคี และรวมถึงการพัฒนาทักษะมาตรฐานฝีมือแรงงานในพื้นที่ของ EEC ตลอดจนขยายการพัฒนา ออกไปยังพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ โดยรอบให้มีมาตรฐานระดับสากล ครอบคลุมทั้ง 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาแผนงานของแต่ละจังหวัด ในการจัดการ ด้านงบประมาณการพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ Demand และ Supply แรงงาน โดยยึดแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ทั้งภาครัฐเอกชน สถานประกอบการและประชาชน ในการพัฒนาแผนงานด้านต่าง ๆ

2. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งขับเคลื่อนสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ในด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ Knowledge ให้สามารถปรับตัวให้ทันกับความก้าวหน้า ทางวิทยาการ 2) ด้านทักษะ Skill ให้มีทักษะความชำนาญ 3) ด้านทัศนคติ Attitude การพัฒนาให้มีทัศนคติที่ดี ต่อการทำงานมีความคิดเชิงสร้างสรรค์

3. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดโครงการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาทักษะแรงงานของนักเรียนนักศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา โดยเริ่มต้นจากการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นการปฏิบัติงานจริงอย่างเข้มข้นและร่วมมือกับสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด เพิ่มหน่วยชั่วโมงให้นักเรียน ที่เข้าไปฝึกงานได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกับสถานประกอบการเพิ่มมากขึ้น

4. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและสถานประกอบการที่มีความพร้อม รวมถึง ความต้องการแรงงานที่มีทักษะเฉพาะด้านจากสถาบันอาชีวศึกษา ควรจัดหางบประมาณสนับสนุนการพัฒนา เครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และนำเทคโนโลยี นวัตกรรม วิทยาการใหม่ ๆ มาใช้ฝึกพัฒนาเพิ่มพูน เสริมทักษะให้กับนักเรียนนักศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษามากขึ้น

5. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรแจ้งรายละเอียดเอกสารการจัดสรรงบประมาณ ที่แสดงให้เห็นได้ถึงรายการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ โดยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบในรูปแบบ คู่มือประชาชนและไม่ซับซ้อนทำความเข้าใจได้ง่าย

6. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเตรียมและพัฒนาปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ให้พร้อมต่อการฝึกอบรม และการจัดการเรียนการสอน เช่น การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ ใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของพื้นที่ EEC ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณเพื่อสั่งซื้อหรือซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึกทักษะ ครู บุคลากร นักเรียน

7. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรถอดบทเรียนเพื่อหาแนวทาง ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา เช่น ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและประชากรแฝงในพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ภาคสังคมประชาชนในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ได้มีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการวางแผน กำกับ ติดตามและกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก ก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการเพื่อลดกระแสการต่อต้านจากภาคสังคมในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย แต่มีความยืดหยุ่นเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับพัฒนาการจัดฝึกอบรมและยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการพัฒนาทักษะแรงงานใน 10 ประเภทอุตสาหกรรมเป้าหมายและความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ
3. ควรศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมทางด้านการประกอบอาชีพให้กับกลุ่มคนที่อยู่นอกเหนือการเป็นแรงงานของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่พิเศษต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค ให้มีทักษะอาชีพเท่าทันสอดคล้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมตามยุทธศาสตร์นโยบายไทยแลนด์ 4.0
4. ควรมีการศึกษาแผนความเสี่ยงเพื่อเตรียมความพร้อมและรับมือกับสถานการณ์ปัญหาการขาดแคลนแรงงานเมื่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged society) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านแรงงาน เศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต
5. ควรมีการศึกษานโยบายการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาแรงงาน จากหลาย ประเทศต้นแบบที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาปรับประยุกต์ใช้ขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาแรงงานของประเทศไทยในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เอกสารอ้างอิง

- Chandarasorn, V. (2016). *An integrated theory of public policy implementation* (4th ed.). Bangkok : Phrikhwan graphics. (In Thai)
- Chuinukool, N., Rungsrisawat, S., & Hamhirun, S. (2014). INDUSTRIAL POLICY REFORM IN THAILAND : REALITY AND PRACTICALITY. *JOURNAL OF GRADUATE STUDIES VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY*, 8(3), 181-199. (In Thai)
- Eastern Economic Corridor Office of Thailand. (2018). *Human Resources Development, Education, Research and Technology Action Plan to Support the Development of the Eastern Special Development Zone*. Bangkok : Secretary department Human Resources Development, Education, Research and Technology Subcommittee. (In Thai)
- Government Gazette. (2018). *Eastern Special Development Zone Act B. E. 2561 (2018)*. Government Gazette Volume 135, part 34i, 14 May 2018. (In Thai)
- Information and Communication Technology Center. (2018). *Eastern Region Study Plan EEC*. Retrieved February 4, 2019, from <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=50602&Key=newsSurachet> (In Thai)
- Khongsanoh, S. (2016). *Vocational, Progressive Thai*. Bangkok : Academic Service Division 3, Office of Academic. (In Thai)
- Mokkaranurak, D. (2011). *THE SCENARIO OF VOCATIONAL EDUCATION IN THAILAND DURING THE DECADE (2011-2021)*. Thesis, Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Graduate School, Khon Kaen University. (In Thai)

- Office of Industrial Economics. (2018). *NEW ENGINE OF GROWTH*. Bangkok : Office of Industrial Economics. (In Thai)
- Office of the National Economics and Social Development Council. (2019). *20-year National Strategy Draft*. Retrieved April 19, 2018, from <https://spm.thaigov.go.th/FILEROOM/spm-thaigov/ DRAWER004/GENERAL/DATA0000/00000362.PDF> (In Thai)
- Prachayapruth, T. (2007). *Management of the development of meaning, content and problem solving*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- TVET Career Center. (2019). *Strategies for developing vocational workforce*. Retrieved February 4, 2019, from <http://tvvet.vec.go.th/> (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

นางสาวอมิตตา ภัคศิริโกคิน

นักศึกษาระดับปริญญาเอก

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

เลขที่ 169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131

E-mail : baieg_12@hotmail.com

ดร.ลือชัย วงษ์ทอง

อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา